

ת"פ 50758/03/18 - מדינת ישראל נגד וודג' אסנקאו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 50758-03-18 מדינת ישראל נ' אסנקאו
לפני כבוד השופט איתן קורנהאוזר

בעניין: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד לינה מטר

המאשימה

נגד

וודג' אסנקאו
ע"י ב"כ עו"ד אדווה ויצמן

הנאשם

הכרעת דין

רקע

1. כתב האישום מייחס לנאשם עבירות זיוף שטר כסף, לפי סעיף 462(2) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), ונסיון קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415 בצרוף סעיף 25 לחוק העונשין.

בהתאם לעובדות כתב האישום, עובר ליום 2.05.17 החזיק הנאשם בשלושה שטרות בסך ₪ 200 כל אחד, הנחזים להיות שטר כסף, בודעו כי אלה מזויפים (להלן: "**השטרות המזויפים**"). ביום 2.05.17, בסמוך לשעה 05:00, שהה הנאשם במועדון "האומן 17" בתל אביב (להלן: "**המועדון**"). בעודו במועדון, פנה הנאשם למוזג (ברמן), ביקש לקנות שתייה ומסר את אחד השטרות המזויפים בנסיון לקבל דבר במרמה. המוזג חשד כי השטר מזויף והנאשם הוצא מהמועדון. בהמשך, שב הנאשם אל המועדון, פנה למוזג, ביקש לרכוש שתייה ומסר לו את אחד השטרות המזויפים על מנת לקבל דבר במרמה.

2. הנאשם הודה בהחזקת השטרות המזויפים, אך כפר בידיעה כי הם מזויפים. בנוסף, כפר בכך ששב אל המועדון לאחר שהוצא ממנו.

לפיכך, נשמעו הוכחות. במסגרת פרשת התביעה, העיד קב"ט המועדון אילן דבילה (להלן: "**הקב"ט אילן**"). בנוסף, הוגשו בהסכמה ראיות שונות ובהן השטרות המזויפים, הודעת הנאשם, דו"ח פעולה, חוות דעת מז"פ, ומזכרים.

במסגרת פרשת ההגנה העיד הנאשם בעצמו.

טיעוני הצדדים

3. ב"כ המאשימה טענה כי יש לקבל את עדות הקב"ט אילן אשר העיד שהוציא את הנאשם פעמיים מהמועדון, לאחר ששני מוזגים טענו שקיבלו ממנו שטרות מזויפים. לעומתו, התייחסה לעדות הנאשם אשר מסר בבית המשפט עדות כבושה העומדת בסתירה לגרסתו במשטרה, וכן הודה שהיה שיכור ואינו זוכר את כל פרטי האירוע. ב"כ המאשימה ביקשה להסיק, כי פעולת הנאשם אשר שב למועדון וניסה לשלם בשטר מזויף לאחר שהוצא מהמועדון בשל פעולה דומה, מלמדת על מודעתו לכך שמדובר בשטרות מזויפים.

לאחר שב"כ הנאשם השלימה את טיעוניה והוסיפה טענת זוטי דברים, השיבה המאשימה כי יסודות טענה זו אינם מתקיימים בנסיבות המקרה.

4. ב"כ הנאשם טענה כי המאשימה הוכיחה שימוש בשטר מזויף במקרה אחד בלבד. בהתאם, לטענתה לא ניתן לבסס את ידיעת הנאשם לגבי היות השטרות מזויפים על כך שביצע נסיון חוזר לשימוש בהם. לגבי עדות הקב"ט אילן, טענה ב"כ הנאשם כי אינו אמין מכיוון שאין הדבר הגיוני כי בנסיבות המקרה יכול היה לזהות את הנאשם כאדם אותו הוציא מהמועדון בטרם הוציאו פעם נוספת והעבירו לידי שוטרים. לגבי גרסת הנאשם במשטרה, טענה כי ניתן להתרשם שהיה מעט מבולבל ואין להסיק מסקנות מדקויות או מאי דיוקים בגרסתו. ב"כ הנאשם הוסיפה, כי השטרות שנתפסו אינם כאלה אשר ניתן לחשוב כי הם מזויפים.

ב"כ הנאשם השלימה את טיעוניה, וטענה כי עומדת לנאשם הגנת זוטי דברים, בהתחשב בסכום הכסף הנמוך ובכך שלא התבצעה רכישה האמצעות השטרות המזויפים. בנוסף, טענה כי לנאשם יוחסה חלופה של החזקת שטר מזויף ולא חלופה מחמירה יותר של זיוף ולפיכך לא מתקיים אינטרס ציבורי בהגשת כתב אישום זה.

דין והכרעה

5. אין מחלוקת בין הצדדים, כי בידי הנאשם נתפסו שלושה שטרות כסף מזויפים הנושאים ערך של 200 ₪ האחד, וכן כי הנאשם ביצע נסיון לרכוש משקה במועדון באמצעות אחד מהם. הסוגיות השנויות במחלוקת הן יסוד ידיעת הנאשם כי בידו שטרות כסף מזויפים וכן האם ביצע נסיון נוסף לרכישת משקה באמצעות שטר מזויף בטרם המקרה לגביו לא קיימת מחלוקת. טיעוני הצדדים התייחסו, בין היתר, לשאלת מהימנות הקב"ט אילן והנאשם, שאלה המשפיעה על בחינת ידיעת הנאשם. לפיכך, אתיחס תחילה למהימנות העדים ובהמשך להשפעת קביעה זו, בנוסף לראיות נוספות, על יסוד הידיעה במקרה זה.

מהימנות העדים

6. הקב"ט אילן העיד באופן אמין ומהימן. ניכר בעדותו כי האירוע זכור לו היטב, וכשעלו פרטים שלא זכר, דוגמת מענה הנאשם לשאלתו לגבי מקור שטרות הכסף, ציין כי אינו זוכר במדויק (עמ' 7 ש- 4-5 לפרוט'). אף ב"כ הנאשם לא טענה כי הקב"ט אילן אינו אמין (עמ' 17 ש- 10 לפרוט'). בנוסף, הסנגורית לא חלקה על כך שהוא אכן הוציא מהמועדון, בטרם הוצאת הנאשם והעברתו לידי שוטרים, אדם אשר נחשד על ידי אחד המוזגים במקום בשימוש בשטר כסף מזויף, אך טענה כי הקב"ט אילן לא יכול היה לזהות שמדובר באותו אדם אותו הוציא בפעם השנייה.

טיעון זה התבסס על כך שמדובר היה במסיבה של בני העדה האתיופית, בה נכחו כ-900-800 אנשים, ובין הוצאת אדם מסוים בפעם הראשונה להוצאת הנאשם והעברתו לשוטרים - חלף פרק זמן. הקב"ט אילן אישר בעדותו את כמות האנשים וכן כי רוב הקהל היה של בני העדה האתיופית. בהתאם לעדותו, הוציא את הנאשם פעמיים מהמועדון: תחילה, לאחר שאחד המוזגים במועדון מסר לו שקיבל שטר כסף מזויף, הצביע על נותן השטר אשר אמר לו כי "**קיבל את השטר**", ובשלב זה הוציא הקב"ט אילן את הנאשם מהמועדון. לאחר מכן, נקרא הקב"ט אילן שוב אל מוזג אחר אשר טען כי הנאשם ניסה להשתמש בשטר מזויף, ובפעם זו הוציאו הקב"ט אילן אל מחוץ למועדון לידי שוטרים שנכחו שם (עמ' 7 ש- 10-1 לפרוט'). בחקירתו הנגדית, שב וטען כי מדובר באותו אדם אותו הוציא פעמיים מהמועדון, בהפרש של כעשרים דקות, וכי זיהה אותו ממרחק קצר "**לפי פניו**" (עמ' 8 ש- 11-8 לפרוט'). לצד זאת, אישר כי הנאשם הצליח להטעות את השומר בשל צבע עורו והקושי בזיהוי (עמ' 7 ש- 32 - עמ' 8 ש- 4 לפרוט'). הערכת הקב"ט אילן לגבי הגורם בשלו הצליח הנאשם לחזור אל המועדון תוך הטעית השומר, מהווה השערה בלתי מבוססת של עד אשר כלל לא הבחין בכניסת הנאשם למועדון לאחר שהוצא ממנו ולא העיד כי קיבל גרסה כזו או אחרת מהשומר. ניתן בהחלט להעלות סיבות רבות נוספות לכך שהנאשם הצליח להיכנס שוב אל המועדון, לאחר שהוצא ממנו לראשונה. אותה הערכה לגבי הקושי של השומר בזיהוי, לא מנעה מהקב"ט אילן לזהות בעצמו את הנאשם בהתאם לתווי פניו, כשהבהיר כי עמד בסמוך אליו. פרק הזמן הקצר שחלף מעת הוצאת הנאשם בפעם הראשונה מהמועדון ועד להוצאתו בפעם השנייה, אך מחזק את עדות אילן לגבי זיהוי הנאשם. אופן זיהוי זה וכן התרשמותי מעדות הקב"ט אילן, אינו מותיר מקום לספק בדבר מהימנות עדותו כי הנאשם הוא שהוצא על ידו פעמיים מהמועדון, לאחר שנטען על ידי מוזגים במקום כי עשה שימוש בשטרות מזויפים. לגבי השטר בו נעשה שימוש בפעם השנייה, העיד הקב"ט אילן כי תפס שטר זה והעבירו לידי השוטר (עמ' 7 ש- 12 לפרוט').

7. לעומת התרשמותי מהקב"ט אילן, הנאשם הותיר רושם בעייתי ביותר המקשה על מתן אמון בו ואף מחזק את ראיות המאשימה. גרסאותיו השונות והמתפתחות של הנאשם, העלו סתירות שונות עד כדי שקרים:

- לאחר מעצרו, אמר הנאשם לשוטר דורון רוטמן, כי "**קיבל את השטרות כהלואה מחבר**" (ת/2). באופן דומה, בתחילת הודעתו במשטרה טען הנאשם כי מדובר ב"**הלואה של חבר**" (ת/1 ש- 8). רק לאחר שנחקר לגבי משכורתו החודשית ונשאל מדוע הוא זקוק להלוואה, שינה הנאשם את גרסתו וטען כי מדובר בסכום שהלווה בעצמו לחבר ואותו חבר השיב לו, זאת בשונה מהגרסה הראשונית כי מדובר בהלוואה שקיבל מחבר (ת/1 ש- 51-49).

- בהודעתו במשטרה טען הנאשם כי קיבל מחברו סך של 600 ₪ בשטרות "**של 200 ושל מאה**" (ת/1 ש- 22, ש- 66). כשנשאל היכן השטרות בשווי 100 ₪, ענה כי "**לקחו אותם**" (ת/1 ש- 24). מדובר בגרסה שאינה מתיישבת עם עדות הקב"ט אילן אשר תפס שטר אחד של 200 ₪ אותו קיבל מהמוזג ודו"ח הפעולה של השוטר דורון רוטמן אשר קיבל שטר זה מידי הקב"ט וכן מצא בחיפוש על גופו של הנאשם שני שטרות נוספים בשווי של 200 ₪ כל אחד (ת/2). בבית המשפט שינה הנאשם גרסה זו וטען כי קיבל מחברו שלושה שטרות של 200 ₪ כל אחד (עמ' 9 ש- 14 לפרוט').

- כשנשאל הנאשם בחקירתו במשטרה כיצד הגיעו שני השטרות הנוספים של 200 ₪, טען כי ברשותו היה רק שטר אחד שנלקח מהשומר (ת/1 ש- 28), זאת בניגוד לדו"ח הפעולה של השוטר דורון רוטמן, אשר הוגש בהסכמה, ואף בניגוד לעדות הנאשם בעצמו בבית המשפט.

- בבית המשפט העיד הנאשם כי בנוסף ל-600 השקלים המזויפים, "היו לי עוד 1,200, משהו כזה" (עמ' 10 ש- 15 לפרוט'. בהמשך טען כי מדובר ב- 1,400-1,600 ₪, עמ' 13 ש-5 לפרוט'). לטענתו, סכום כסף נוסף זה נתפס על ידי השוטר בזירה, נבדק בתחנת המשטרה על ידי השוטר שחקר אותו והוחזר לידי (עמ' 10 ש- 26-28 לפרוט'). מדובר בגרסה העומדת בסתירה לטענת הנאשם בעת חקירתו במשטרה, שם טען כי "לא היה עלי שום דבר" (ת/1 ש- 26), אך גם בניגוד לדברים העולים מדו"ח הפעולה של השוטר דרון רוטמן אשר ביצע חיפוש על גופו של הנאשם ומצא בסך הכל שני שטרות מזויפים של 200 ₪, זאת בנוסף לשטר אותו קיבל מידי הקב"ט אילן (ת/2).

- הנאשם העיד בבית המשפט כי העיד במשטרה גרסה שקרית, זאת בעת שמסר שם פיקטיבי של אותו חבר אשר מסר לו, כביכול, את השטרות המזויפים, וכן פירט מספר טלפון השייך כביכול לאותו חבר אך מדובר היה במספר הטלפון הישן של הנאשם בעצמו (עמ' 9 ש- 16-17, 25 לפרוט').

אין מחלוקת כי הנאשם השתמש באלכוהול בטרם נעצר (ת/2), אולם נסיונו בבית המשפט לנמק את כל הסתירות האמורות בכך שהיה שתוי ומטושטש, אינו מתיישב עם המפורט בחקירתו, כשעתיים וחצי לאחר שנעצר. מדובר בפרק זמן משמעותי לאחר שימוש באלכוהול, וכן ניתן להתרשם כי במהלך אותה חקירה, לדברי הנאשם בעצמו, נהג באופן מתוחכם עת מסר לחוקר מספר טלפון השייך כביכול לאותו חבר נעלם, בידועו כי המספר אינו זמין (עמ' 9 ש- 17 לפרוט'). עיון בחקירת הנאשם במשטרה מעלה כי אין מדובר באדם "מטושטש" שאינו יודע מה הוא אומר.

בנסיבות כוללות אלה, אני מוצא כי לא ניתן לתת אמון בנאשם, אשר גרסאותיו מעלות שקרים המחזקים את גרסת המאשימה.

8. לאור המפורט לעיל, אני קובע כי עלה בידי המאשימה להוכיח שהנאשם הוצא מהמועדון על ידי הקב"ט אילן, לאחר שחשד בנאשם כי עשה שימוש בשטר מזויף. בהמשך, לאחר כעשרים דקות, הוצא הנאשם שוב על ידי הקב"ט אילן מהמועדון, לאחר שביצע נסיון לרכוש משקה כאשר השטר בו ניסה לעשות שימוש נתפס על ידי הקב"ט, הועבר לידי השוטר דרון רוטמן, ונמצא כשטר מזויף. ככל שעלה בידי המאשימה להוכיח את יסוד ידיעת הנאשם בעת החזקת השטרות כי מדובר בשטרות מזויפים, הרי שהוכחו יסודות העבירות המיוחסות לו. יחד עם זאת, בשל העובדה שהשטר בו בוצע נסיון רכישת המשקה הראשון לא נתפס, וכן המוזג במקרה הראשון לא שימש כעד, לא ניתן לקבוע ברף הפלילי הנדרש כי אף במקרה הראשון עשה הנאשם שימוש בשטר מזויף.

יסוד הידיעה

9. לגבי יסוד ידיעת הנאשם כי השטרות בהם החזיק הם אכן מזויפים, יש ללמוד מנסיבות המקרה. כך התייחס בית המשפט העליון לנסיבות המקימות את יסוד הידיעה כי מדובר בשטר כסף מזויף:

"הערכאה הראשונה....קבעה כי בנסיבות העניין אין המדובר בחשד גרידא, אלא במודעות באשר לאופיים של השטרות. קביעתה זו של הערכאה הראשונה נראית לנו, וזאת מהטעמים הבאים: ראשית, הערכאה הראשונה קבעה כי 'כבר ממבט

ראשון על השטרות שנתפסו בידי הנאשם, ניתן להבחין כי מדובר בזיוף עלוב של שטרי הכסף, וגם עינו של אחד שאינו מומחה בשטרי כסף, לא יתקשה לגלות שאין מדובר בשטרות תקינים; שנית, המערער סרב לזהות את מוכר השטרות. תחילה מסר כי השטרות נתקבלו מחבר. לאחר מכן מסר כי אינו מכיר את המוכר. משהתבקש להתייבב למסדר תמונות, לא הופיע. בצדק ציינה הערכאה הראשונה כי התנהגותו של המערער בכל הנוגע לזיהוי המוכר 'מצביעה אף היא על כך שהנאשם היה מודע לכך שהשטרות שבידיו מזוייפים, וגמר אומר בנפשו שלא לגלות את המקור לשטרות אלה'...

(ע"פ 4961/91 זוהיר אלעג'ן נ' מדינת ישראל, (1992)).

במקרה הנדון, מספר נתונים מבססים את ידיעת הנאשם כי עשה שימוש בשטר כסף מזויף, כאשר כל אחד מהם עומד בפני עצמו. הצטברות נתונים אלה, מובילה לכדי מסקנה ברורה בדבר ידיעת הנאשם ואינה מותרת כל ספק בסוגיה זו:

- בחינת שלושת השטרות המזוייפים מעלה כי ניתן להבחין מיד שאין מדובר בשטר כסף רגיל: השטרות המזוייפים עשויים מחומר שונה משטרות כסף רגילים, כפי שניתן לחוש מיד במגע היד. ככל שמילים יכולות לתאר, הרי שהשטרות המזוייפים "חלקים" באופן משמעותי ואף נוקשים יותר לקיפול משטרות רגילים. מדובר בנתון בולט לכל אדם הבא במגע עם שטרות כסף, ובוודאי לנאשם אשר אישר כי הוא "בדרך כלל מסתובב עם מזומן" ואינו משתמש באשראי (עמ' 13 ש- 6-7 לפרו'). לנתון בולט וחרוג זה, יש להוסיף את הצבעים העזים המאפיינים את השטרות המזוייפים, השונים משטרות אמיתיים דומים, וכן חוסר השתקפות הדמות המוטבעת על גבי השטר.

נתונים אלה רחוקים מלהיות מובהקים כמו תחושת מגע השטר, אשר גרמה למספר אנשים שאינם מומחים, לקבוע מיד כי מדובר בשטר מזויף: המוזג אשר קרא לקב"ט אילן והעביר לו את השטר המזויף; הקב"ט אילן אשר קיבל את השטר והוציא בעקבות כך את הנאשם מהמועדון בפעם השניה; השוטר רוטמן אשר קבע מיד כי מדובר בשטר מזויף, כמו גם לגבי השטרות אותם תפס על גופו של הנאשם (ת/2).

הנאשם בעצמו הבהיר בבית המשפט, בצורה חדה וברורה, כי ניתן לחוש שמדובר בשטר מזויף:

**"ש. תרגיש את השטר, זה מרגיש כמו כל שטר של מאתיים?
ת. לא. אני מודה שזה מזויף" (עמ' 13 ש- 14-15 לפרוט').**

יש להזכיר כי הנאשם אחז בשטרות המזוייפים, שכן עשה בהם שימוש במועדון.

- התנהלות הנאשם במועדון מחזקת אף היא את המסקנה כי הנאשם ידע שמדובר בשטרות מזוייפים: הוכח כי הנאשם עשה שימוש בשטר מזויף, פרק זמן קצר ביותר לאחר שהוצא מהמועדון בשל חשד לשימוש בשטר מזויף דומה, זאת בעת שבידיו היו שני שטרות מזוייפים זהים נוספים. נסיבות אלה מחזקות את הקביעה בדבר ידיעת הנאשם כי מדובר בשטרות מזוייפים.

- נסיונו של הנאשם להסתיר את האדם אשר העביר לו את השטרות המזויפים, זאת אף במחיר מתן עדות שקר בפני חוקר משטרה ושיבוש מהלכי חקירה, מוסיף ומבסס את ידיעת הנאשם בעת ביצוע העבירה כי מדובר בשטרות מזויפים.

- שקרי הנאשם שפורטו לעיל (סעיף 7), מחזקים את מסכת הראיות המפלילות כנגדו, לרבות בסוגיית ידיעתו כי מדובר בשטרות מזויפים (ע"פ 10943/08 אברהם (ברמו) לוי נ' מדינת ישראל, פסקה 17 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל, (3.03.08)).

לנוכח הצטברות נתונים אלה, אני קובע כי הנאשם ידע שהוא אחז בשטרות מזויפים בעת ביצוע העבירה. בהתחשב בהסכמה לגבי עובדות המקרה השני בו הוצא הנאשם אל מחוץ למועדון, וכן הוכחת יסוד הידיעה לגבי השטרות המזויפים, אני קובע כי הוכחו יסודות עבירות הזיוף ונסיון קבלת דבר במרמה במקרה השני.

זוטי דברים

10. ב"כ הנאשם טענה כי בנסיבות המקרה, בו מדובר בסכום כסף נמוך וברכישה שנקטעה בשל גילוי השטר המזויף, כמו גם הוראת החיקוק של עבירת הזיוף אשר אינה מחמירה, עומדת לנאשם טענת זוטי דברים.

טענת זוטי דברים הקבועה בסעיף 34"ז לחוק העונשין, מהווה סייג לאחריות הפלילית כאשר "לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך". הפסיקה פירשה כי מדובר בארבעה תנאים מצטברים, לגביהם "הגישה הרווחת היא כי משקלו של התנאי האחרון, בדבר האינטרס הציבורי, רב מזה של השאר" (ע"פ 7829/03 מדינת ישראל נ' אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה בע"מ, פ"ד ס(2) 120 (2005), פסקה 25). האינטרס הציבורי הוגדר באותו ענין כ"מידה מינימלית של סכנה לציבור", אשר ככל שזו אינה קיימת - יקום הסייג (שם, פסקה 26). יודגש, כי יש לנקוט זהירות רבה בהחלת הסייג, תוך בחינת נסיבותיו של כל מקרה ומקרה, כפי שנקבע:

"...הדגש לענין ההגנה של זוטי דברים מושם על טיבו של המעשה הקונקרטי עצמו, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי. עפ"י בחינת המעשה לאורם של מבחנים אלה, עשוי השופט להגיע לכלל מסקנה אם אכן הדברים אמורים בעבירה מבחינה טכנית פורמלית אשר מבחינה מהותית מתאים לה הכלל של 'העדר ענין לציבור'...בחינה זו צריכה להיעשות בזהירות מרובה, כדי שלא לרוקן מתוכן דווקא את העבירות הקלות, וכל זאת בהתחשב בתוצאה המחוייבת מקבלת ההגנה, שהינה זיכוי של הנאשם"

(ע"פ 807/99 מדינת ישראל נ' עזיזיאן, פ"ד נג(5) 747 (1999), פסק דינו של כבוד השופט מ' אילן).

11. בחינת המקרה הנדון מעלה כי אין מדובר במקרה קל ערך העונה על תנאי הגנת זוטי הדברים. הערך המוגן שנפגע כתוצאה ממעשי הנאשם, בא לידי ביטוי בפגיעה בכלכלה הציבורית, עד כדי ירידת ערך המטבע בשל דימוי פיקטיבי של כוח קניה אשר אינו אמיתי, ופגיעה בחיי מסחר תקינים בחברה. הנאשם במעשיו, לא הסתפק בהחזקת השטרות המזויפים אלא אף ניסה לקבל דבר במרמה באמצעות אחד מהם. מדובר בנסיבות המצביעות על תחכום של שימוש

בשטר מזויף ותעוזה לנסות ולקבל דבר תמורתו מיד לאחר שהנאשם הוצא מהמועדון בשל חשד דומה. הפיתוי לבצוע עבירות אלה הוא רב, ומכאן תמיכה באינטרס הציבורי באכיפתו. אשר לטיעון ב"כ הנאשם ביחס להוראת החיקוק המקלה המיוחסת לנאשם לגבי עבירת הזיוף, הרי שנקבע כי יש לבחון בזהירות רבה הגנת זוטי דברים על מנת שלא לרוקן מתוכן דווקא את העבירות הקלות.

לנוכח האמור לעיל, אני דוחה את טענת זוטי הדברים, מוצא את הנאשם אשם ומרשיעו בעבירות זיוף שטר כסף ונסיון קבלת דבר במרמה.

ניתנה היום, י"ג תמוז תשע"ט, 16 יולי 2019, במעמד הצדדים